

Skogsäventyr i Hälsingland med ugglor, skogshöns och sjöfågelsträck 27-29 april 2012

Exkursionsledare: Henrik Waldenström. Deltagare: Christer Carlson, Hans Wijkström, Jarl Schubert, Karin Oknemark, Kerstin Nordenadler, Lars Berglund och Magnus Stenmark.

Fredag 27 april:

Deltagarna samlades i god ordning vid Valhallavägen strax före nio, men var fanns Henrik med minibussen? Jodå, han var på väg, så efter inlastning av packning och deltagare, satte sig Lasse vid ratten och så bar det av norrut ca 09:20.

Första etappmål var Hjälstaviken, vilket hade sin förklaring i att lappuggla setts vid Ekolsunds värdshus. Mycket riktigt, den poserade villigt på mycket nära håll. Vi fick höra att det fanns en till, närmare slottet. KRYSS för flera av oss! Därutöver såg och hörde vi steglits, stenknäck och trädpiplärka. Vidare till fågeltornet där vi såg bl a en sävsparv, sångsvan, sädgås, 4 st spetsbergsgäss, ca 25 dvärgmåsar, en förbiflygande "pille" (=pilgrimsfalk, troligen sträckande enligt Henrik), bläsand, snatterand, stjärtand, skedand, brun kärrhök, trana, brushane (ej spelande), gluttsnäppa, fisktärna, ladusvala, ängspiplärka (sträckande "sitt-sitt"), stenskvätta. Tyvärr var det väldigt blåsig, så det var skönt att sitta ner en stund i tornet och inta fältlunch.

Vi gjorde därefter ett drag på ortolansparv och trädlärka, som skulle finnas i krokarna, men förgäves.

Vidare norrut genom några häftiga regnskuror. Stopp för fika och skådning vid Ålsjön intill vid E4 strax söder om Söderhamn. En fin men tyvärr bullerstörd och för dagen blåsig lokal. Mest värt att notera vid vårt besök var: Bläsand, snatterand, kricka, brun kärrhök, storspov, rödbena, skogssnäppa, grönbena, ladusvala, hussvala, ängspiplärka och grönsiska.

Nästa stopp blir vid strandpromenaden inne i Hudiksvall. Där rastar en stor del av den svenska populationen av fjällgås! Vi räknade till ca 30 st av de 75 som setts där. Ytterligare en häftig närobs av en sällsynt art idag. Fantastiskt! Vi kryddade med busskådning av en gråhakedopping i Holsjön. En tornfalk observerades längs vägen.

Alltnog, vi hade en tid att passa, så vi fortsatte den sista biten till "Örnnäset" ovanför Bergsjö. Backen upp dit var både smal, brant och kurvig, men Lasse bangade inte, så vi behövde inte gå upp. Efter inkvartering i de två små övernattningsstugorna samlades vi i storstugan för en presentation av den kommande nattens skogsäventyr av vår lokale guide Ove och hans vänliga hund Maja. Kvällen avslutades tidigt med artgenomgången som visade att vi klämt 70 arter första dagen.

Lördag 28 april:

Sydlig frisk vind, ca 5 plusgrader, mulet. Mot storskogen!

Väckning kl 01:00, hopplockning av fältfrukost/fika/lunch, avfärd 01:45. Lasse körde oss sakta och försiktigt utför backen och hämtade upp Ove, som tog över ratten och körde oss på smala skogsvägar till hans egenhändigt byggda orrkojor vid Ståltjärn. De var vända i 90 graders vinkel mot varandra. Efter att ha prasslat fram frukosten och lagt allt i ordning framför oss, satte vi oss i vänteläge under tystnad. Vi var på plats 02:30 och fick vänta i 55 minuter på orrarna, men då blev det fullt drag på en gång. Ett par honor dök upp på spelplatsen och det satte förstås extra fart på de 10 tupparnas spel.

De bubblade, slogs och pyste så att det stod härliga till. 5 hönor satte sig i en björk intill den ena kajan och då började spelet avta. Vi gick ut ur kojorna 05:40. Förutom det fina orrspelet hörde vi bl a trana, större korsnäbb, morkulla och fältpiplärka.

Nästa lokal blev Stenbäcksvägen där vi hittade en tjäderhöna, som flög iväg, men satte sig i en talltopp och kacklade litet. Hon blev vederbörligen beundrad och fotograferad. Järnsparv, gärdsmyg, spillkråka, och enkelbeckasin var några andra arter som lät sig observeras. Vi hörde en misstänkt hackspett och smög fram. Vi hann se att det var en "normalstor" spett som inte var större hackspett utan en tretåig. Dålig obs tyvärr, då många önskat sig den.

Vidare till Lintjärn, där vi hörde och såg ett smålompar, som uppenbarligen tänkte häcka där. Även kricka, gräsand och skogssnäppa lät sig observeras. Smålompåret oroades hörbarligen av en överflygande, kacklande artfrände.

Vi hann även med en lunchpaus vid Holm där en försärla störde vår matro med sitt läte. Vi jagade efter den med smörgåsarna i högsta hugg, men den lyckades gömma sig i åbrinken. Mindre hackspett och domherre förgyllde besöket.

Stopp vid vägen nära Strömsbruk för praktobs på fiskgjuse på bo och inflygande make/maka. Ornskatan är en ganska ny lokal som bjöd på knölsvan, sångsvan, ejder, småskrake, 2 sträckande sparvhökar, 2 strandskator, storspov hördes, drillsnäppa, fisktärna och en födosökande talltita. Rönnskär hette nästa lokal, som bjöd på storskarv, ejder, gråsparv, pilfink, bo-bergfink på sträck, grönsiska och gråsiska födosökte ivrigt i tallarna och en sävsparv hördes.

Vi avslutade dagens skådning där för hemfärd till Örnästet för litet eftermiddagslunch och ett par timmars sömn innan artgenomgången 18:30. Dagens summa slutade på 80 arter, 10 fler än igår. Totalt 108 arter hittills under resan. Otroligt!

Dagens middag, som lagats av Ove med familj, bestod av tjälknöl på älg med potatisgratäng och sallad. Till efterrätt fick vi hallon- och kanelpannacotta. Ursmarrigt! Vi åt och vi åt, men Ove tyckte att vi inte åt tillräckligt. De hade tydligen räknat med att vi skulle vara utsvultna.

I säng vid tiosnåret för uppstigning samma tid som igår.

Söndag 29 april:

Klart, nollgradigt, ingen vind. Mot tjäderskogen!

Samma procedur som igår morse. Den här gången körde Ove litet längre, fram till en låst vägbom. Vi traskade en bit i mörkret tills vi kom fram till hans ATV med en liten släpvagn efter. Medan Ove drog upp de fyra första halvvägs, började de övriga fyra gå. När de första fyra kommit till vändplanen kom de andra strax åkande. Vi tände våra ficklampor och började traska i gåsmarsch genom skogen med Ove i täten och Henrik som kökarl. Tack vare den nästan totala avsaknaden av snö och is beredde den steniga terrängen inte några svårigheter för gruppen att ta sig fram. När vi gått ett stycke, släckte vi lamporna och leddes bara av månljuset. Nu närmade vi oss, så vi stannade ofta och lyssnade. Vid ett par tillfällen hörde vi kluckar och sisningar på ganska långt håll. Vi gick en liten bit närmare innan vi satte oss och väntade en stund och nu hördes spelet tydligare. Det var en magisk stämning i storskogen när nio tysta skådare spände hörseln till det yttersta för att inte missa ett enda ljud. Ove uppskattade avståndet till bara ca 50 meter. Mycket närmare går det knappast att komma genom att smyga sig på tjädrarna. Alternativet är att ligga i gömsle hela natten. Totalt hörde vi 4 tuppar. När vi försökte komma ännu närmare, blev vi upptäckta och då slutade spelet tvärt. Magnus var den ende som hann se tupparna flyga iväg.

Efter den häftiga upplevelsen gick vi ut på ett hygge för att se om vi kunde hitta tretåig hackspett,

men den gäckade oss. Vi hörde – och i vissa fall såg- tofsvipa, morkulla, taltrast, bofink, bergfink, grönsiska, större korsnäbb, större hackspett, gärdsmyg, rödvingetrast och orre. Vi passade på att inta litet frukost innan vi gick tillbaka längs en förhållandevis bekväm stig. Samma transportprocedur som tidigare tillämpades för nedfärden.

Vi fortsatte vår skådmorgon med att leta trädlärka vid ett grustag i Gia, men den gäckade oss tyvärr. Vi fick nöja oss med en gulspurv som inte orkade räkna till "gul" och den hämpling som Henriks känsliga öron uppfattade på litet håll.

Vidare mot en fd fäbod, Tannavallen där vi efter visst besvär lyckades få fram en gråspetthona, som poserade fint i en torraka och lät höra sitt karakteristiska läte. En verklig njutobs! Därutöver såg vi två stjärtmesar fint, hörde spillkråka och trädpiplärka. Även större hackspett, gransångare och lövsångare kvintilerade vackert.

Efter att vi tagit adjö av Ove och lämnat av honom hemma på gården gjorde vi en snabb inhandling av middagsmat så att vi skulle kunna äta middag i fält i stället för på vägkrog.

Åter vid "Örnnäset" flög 18 tranor över oss och vi fick en läcker obs av svartmes när vi åt lunch eller vilken måltid det kunde vara, tidsuppfattningen blir ju litet rubbad när man stiger upp kl 1.

När vi sovit ett par timmar gav vi oss av mot Malgrynnan strax norr om Hudiksvall. En mycket lättillgänglig och trevlig lokal, som dessutom är artrik. Det bästa var ett par myrspovar, som gav flera av oss KRYSS. Vi hittade även en smålom, skäggdopping som gick upp på land flera gånger, förbiflygande storskarv, 3 hanar och en hona bergand mitt bland alla viggarna, kricka, småskrake, ejder, storskrake, strandskata, en hane mindre strandpipare, 5 st ljungpipare, en storspov gick ner för födosök, ett par stenskvättor flög omkring när vi kom. I sanning en trevlig lokal, som sagt!

Vendelsjön kallade, så vi gav oss av efter en timme. Sista biten till Vendel var en rysare för personer med anlag för åksjuka. Slingrigare men samtidigt vackrare väg får man leta efter.

Arter värda att nämnas särskilt var 1 svarthakedopping, bläsand, snatterand, skedand, brunand, brun kärrhökhona som jagade i vassen, trana, 1 brushane, 1 rödspov, en överflygande småspov tillsammans med en storspov, rödbena, skogssnäppa, grönbena, några dvärgmåsar, stenskvätta, en rördrom som tutade då och då. Sist men definitivt inte minst, såg vi ett havsörnspar, som troligen tillhör sjöns bofasta. De satte sig fint i ett träd på andra sidan sjön och spanade intresserat på änderna nedanför. Vi letade årta utan att finna andra småänder än krickor. Vi avslutade med litet mat för att orka den sista etappen hem.

Artgenomgången i bussen visade att vi denna tredje och sista dag på resan såg och eller hörde 95 arter. Verkligen inte illa. Det gav en total på hela 123 arter!

Tack vare Henriks sedvanligt suveräna tidsplanering (eller var det GPS:en?) anlände vi till T-banenedgången på Valhallavägen på exakt utsatt tid: 21:00.

Vi deltagare får tacka Henrik för den goda planeringen, för alla kunskaper han bibringat oss, för den goda stämning han sprider och inte minst för alla KRYSS som noterades. Nu får vi bara hoppas att han inte blir tjock av all choklad kryssen inbringade, men det blir ju mycket belöningar när man levererar.

TACK också till alla resekompisar, jag tycker vi hade en jättetrevlig och lärorik resa!

Vid pennan och tangenterna: Kerstin Nordenadler